

**Історія Київського університету : монографія / [І. В. Верба,  
О. В. Вербовий, Т. Ю. Горбань та ін. ; кер. авт. кол. В. Ф. Колесник]. – К. :  
ВПЦ «Київський університет», 2014. – 895 с.**

## **ЗМІСТ**

|  |           |
|--|-----------|
| <b>НА ШЛЯХУ ІЗ МИНУЛОГО В МАЙБУТНЄ .....</b>                                       | <b>3</b>  |
| <b>Глава І</b>   |           |
| <b>УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА І ТРАДИЦІЯ</b>   |           |
| <b>В ЄВРОПІ ТА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ .....</b>                                     | <b>5</b>  |
| <b>Розділ 1.1. Освітня традиція й університетська ідея в Європі та Україні</b>     |           |
| <b>до середини XVIII ст. ....</b>  | <b>5</b>  |
| <b>Розділ 1.2. Передумови заснування Київського університету .....</b>             | <b>24</b> |
| <b>Глава ІІ</b>  |           |
| <b>УНІВЕРСИТЕТ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА (1834–1920) .....</b>                            | <b>40</b> |
| <b>Розділ 2.1. Київський університет у дореформений період (1834–1863) .....</b>   | <b>40</b> |
| 2.1.1. Особливості навчального процесу   |           |
| та внутрішнього устрою навчального закладу .....                                   | 75        |
| <b>Розділ 2.2. Розвиток університету за ліберального статуту (1864–1884) .....</b> | <b>91</b> |
| 2.2.1. Статут .....  | 91        |
| 2.2.2. Структура університету. Кафедри .....                                       | 92        |
| 2.2.3. Викладацький склад .....  | 94        |
| 2.2.4. Віросповідання та соціальне походження викладачів і студентів .....         | 98        |
| 2.2.5. Матеріальне забезпечення викладачів .....                                   | 99        |
| 2.2.6. Дисципліна викладачів .....   | 100       |
| 2.2.7. Підготовка наукових кадрів .....  | 101       |
| 2.2.8. Навчальна робота .....  | 102       |
| 2.2.9. Допоміжні навчальні установи .....  | 104       |
| 2.2.10. Жіночі курси .....   | 108       |

|   |            |
|---|------------|
| 2.2.11. Розвиток науки в університеті .....   | 108        |
| 2.2.12. Закордонні відрядження, міжнародні контакти .....   | 114        |
| 2.2.13. Співпраця Київського університету<br>з іншими науковими та освітніми установами Російської імперії .....      | 116        |
| 2.2.14. Студенти .....  | 117        |
| 2.2.15. Дисципліна та поведінка студентів .....   | 120        |
| 2.2.16. Матеріальне становище студентів .....   | 122        |
| 2.2.17. Згортання ліберального курсу. Перегляд правил, статуту .....  | 125        |
| <b>Розділ 2.3. Київський університет<br/>наприкінці XIX – на початку XX ст. (1884–1914) .....</b>                     | <b>126</b> |
| 2.3.1. Розвиток науки .....   | 139        |
| 2.3.2. Боротьба за створення жіночого університету .....  | 167        |
| 2.3.3. Життя студентів і студентські земляцтва .....  | 170        |
| <b>Розділ 2.4. Університет у роки Першої світової війни<br/>та української революції (1914–1920) .....</b>            | <b>176</b> |
| 2.4.1. Університет у роки Першої світової війни .....   | 176        |
| 2.4.2. Київський університет у роки української революції .....   | 191        |
| <b>Розділ 2.5. Діяльність наукових товариств<br/>Університету Святого Володимира .....</b>                            | <b>210</b> |
| 2.5.1. Київське товариство дослідників природи .....  | 210        |
| 2.5.2. Київське фізико-математичне товариство .....   | 213        |
| 2.5.3. Київське фізико-хімічне товариство .....   | 219        |
| 2.5.4. Історичне товариство Нестора-літописця .....   | 220        |
| 2.5.5. Антропологічне наукове товариство Київського університету .....  | 224        |
| 2.5.6. Історико-етнографічне товариство Київського університету .....   | 224        |
| 2.5.7. Київське юридичне товариство .....   | 226        |
| <b>Розділ 2.6. Робота лікувально-медичних установ університету .....</b>  | <b>230</b> |
| 2.6.1. Клінічна база медичного факультету Київського університету .....   | 230        |
| 2.6.2. Патологоанатомічний інститут медичного факультету<br>Київського університету .....                             | 236        |
| 2.6.3. Анатомічний театр медичного факультету<br>Київського університету .....  | 237        |
| <b>Розділ 2.7. Кафедри православного і римсько-католицького богослов'я.<br/>Університетські церква і костел .....</b> | <b>239</b> |
| 2.7.1. Професори кафедри православного богослов'я   |            |

|  |            |
|--|------------|
| і священнослужителі університетської церкви .....  | 241        |
| 2.7.2. Професори кафедри римсько-католицького богослов'я .....   | 247        |
| <b>Глава III</b>   |            |
| <b>УНІВЕРСИТЕТ В ЕПОХУ РЕОРГАНІЗАЦІЙ, РЕПРЕСІЙ І ВІЙНИ (1921–1944) .....</b>   | <b>253</b> |
| <b>Розділ 3.1. Реорганізація Київського університету</b>   |            |
| <b>під час освітніх реформ 1920-х – початку 1930-х рр. ....</b>  | <b>253</b> |
| 3.1.1. Організація та структура КІНО .....   | 254        |
| 3.1.2. Діяльність КІНО .....   | 267        |
| 3.1.3. Діяльність науково-дослідних кафедр при інституті .....   | 298        |
| 3.1.4. Участь співробітників у різноманітних конференціях і з'їздах<br>з питань освіти, їх організація; наукові відрядження .....    | 301        |
| 3.1.5. Діяльність Методично-консультаційного бюро .....  | 303        |
| 3.1.6. Студентське життя .....   | 307        |
| <b>Розділ 3.2. Відновлення класичного університету в Києві</b>   |            |
| <b>та його діяльність у довоєнний період (1933–1941) .....</b>   | <b>321</b> |
| <b>Розділ 3.3. Сталінські репресії в Київському університеті .....</b>   |            |
| <b>375</b>   |            |
| 3.3.1. Політична ситуація в СРСР і УРСР в 1930–1953 рр.<br>і її вплив на ситуацію в освітній галузі .....                            | 375        |
| 3.3.2. Циркуляр 1926 р. «Про український сепаратизм»<br>і його вплив на подальшу роботу радянських каральних органів в Україні ..... | 377        |
| 3.3.3. Репресовані ректори Київського університету .....   | 379        |
| 3.3.4. Справа «Українського національного центру» 1931 р.;<br>Михайло Сергійович Грушевський та його школа .....                     | 382        |
| 3.3.5. Убивство С. Кірова та посилення політичних репресій .....   | 385        |
| 3.3.6. Переслідування викладачів КДУ за «троцькізм» .....  | 390        |
| 3.3.7. Репресії проти викладачів Київського університету<br>після початку німецько-радянської війни .....                            | 392        |
| 3.3.8. Репресії проти викладачів Київського університету<br>у повоєнний період .....   | 393        |
| <b>Розділ 3.4. Київський університет у роки воєнного лихоліття (1941–1944) .....</b>   |            |
| <b>394</b>   |            |
| 3.4.1. Викладачі, співробітники, аспіранти та студенти Київського університету<br>в обороні столиці України .....                    | 394        |
| 3.4.2. Викладачі, співробітники, аспіранти та студенти Київського університету<br>на фронтах війни та в русі Опору .....             | 401        |

|  |     |
|--|-----|
| 3.4.3. Робота Київського університету в евакуації .....  | 404 |
| 3.4.4. Київський університет у період окупації України<br>(кінець 1941 – початок 1942 рр.) ..... | 407 |

## **Глава IV**

### **КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД**

|   |            |
|---|------------|
| <b>І В ЧАСИ НАРОСТАННЯ СИСТЕМНОЇ КРИЗИ СОЦІАЛІСТИЧНОГО ЛАДУ .....</b> | <b>410</b> |
|---|------------|

#### **Розділ 4.1. Відбудова і відродження Київського державного університету .....**

|   |     |
|---|-----|
| 4.1.1. Київський університет у період повоєнної відбудови ..... | 410 |
| 4.1.2. Побут студентів та викладачів .....                      | 439 |
| 4.1.3. Культурно-масова робота .....                            | 448 |
| 4.1.4. Ідеологічна робота .....                                 | 459 |
| 4.1.5. Спортивне життя університету .....                       | 477 |

#### **Розділ 4.2. Київський університет у роки**

##### **хрущовської лібералізації суспільного життя**

|  |            |
|--|------------|
| <b>(середина 1950-х – середина 1960-х років) .....</b> | <b>480</b> |
|--|------------|

#### **Розділ 4.3. Розвиток університету**

|  |            |
|--|------------|
| <b>від середини 1960-х до початку 1990-х років .....</b> | <b>516</b> |
|--|------------|

|  |     |
|--|-----|
| 4.3.1. Організаційна структура університету .....                        | 516 |
| 4.3.2. Матеріально-технічна база та розвиток наукових досліджень .....   | 531 |
| 4.3.3. Розвиток природничих наук .....                                   | 539 |
| 4.3.4. Здобутки гуманітарних наук .....                                  | 550 |
| 4.3.5. Навчання, побут та дозвілля студентів .....                       | 565 |
| 4.3.6. Наукова творчість та громадсько-політична активність молоді ..... | 574 |

#### **Розділ 4.4. Міжнародна співпраця Київського університету (1944–1991 рр.) .....**

|  |     |
|--|-----|
| 4.4.1. Організація навчання іноземців .....                                  | 587 |
| 4.4.2. Міжнародне співробітництво на факультетах і в підрозділах .....       | 589 |
| 4.4.3. Договори про міжнародне співробітництво Київського університету ..... | 590 |
| 4.4.4. Візити офіційних (державних) осіб та делегацій .....                  | 592 |
| 4.4.5. Стажування та відрядження .....                                       | 593 |
| 4.4.6. Міжнародні наукові зв'язки Київського університету .....              | 593 |
| 4.4.7. Конгреси та конференції .....   | 595 |
| 4.4.8. Бібліотека Київського університету .....                              | 595 |
| 4.4.9. Астрономічна обсерваторія .....                                       | 596 |
| 4.4.10. Ботанічний сад .....   | 597 |

|  |     |
|--|-----|
| 4.4.11. Музеї Київського університету .....              | 597 |
| 4.4.12. Культурно-масові заходи. Відпочинок. Спорт ..... | 597 |
| 4.4.13. Підготовчий факультет .....                      | 598 |

## **Глава V**

### **РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТУ**

|  |            |
|--|------------|
| <b>В УМОВАХ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1991–2014 рр.) .....</b> | <b>601</b> |
|--|------------|

#### **Розділ 5.1. Відродження автономії і надання Київському університету**

|  |            |
|--|------------|
| <b>статусу дослідницького вищого навчального закладу .....</b> | <b>601</b> |
|--|------------|

|  |            |
|--|------------|
| <b>Розділ 5.2. Навчальний процес у Київському університеті .....</b> | <b>622</b> |
|--|------------|

|  |            |
|--|------------|
| <b>Розділ 5.3. Наукові здобутки вчених Київського університету .....</b> | <b>652</b> |
|--|------------|

#### **Розділ 5.4. Міжнародні зв'язки Київського університету**

|  |            |
|--|------------|
| <b>в роки незалежності України .....</b> | <b>700</b> |
|--|------------|

|   |     |
|---|-----|
| 5.4.1. Міжнародне життя університету в 1991–2007 рр. .... | 700 |
|---|-----|

|  |     |
|--|-----|
| 5.4.2. Міжнародні зв'язки університету протягом останніх років ..... | 775 |
|--|-----|

|   |            |
|---|------------|
| <b>Розділ 5.5. Культурно-мистецьке і спортивне життя університету .....</b> | <b>866</b> |
|---|------------|